

ZÁSADY VELENÍ DESTRUKČNÍM A ZATARASOVACÍM SKUPINÁM

Podplukovník Jaroslav Šebek

V článku autor na podkladě zkušeností získaných při cvičení osvětluje a prohlubuje některé zásady uvedené v předpise Oper-1-5. Zabývá se zejména těmito otázkami:

- zjednodušení velení destrukčním a zatarasovacím skupinám,
- rozdělení objektů k ničení podle významu a podle doby ničení a zatarasování,
- organizace ničení objektů (otázky kompetence k vydání rozkazu, jeho proniknutí, zplnomocnění důstojník, způsob spojení atp.).

Ú v o d

Zabezpečení velení destrukčním a zatarasovacím skupinám tak, aby rozkaz k provedení ničení nebo zphotovnění zatarasu včas a za příznivé bojové situace dosáhl provádějící orgán, patří k nejzávažnější povinnosti vševojskových velitelů, má-li systém zatarasování a ničení splnit svoji funkci.

Opožděné zničení důležitého objektu může mít stejně zlé následky jako ničení, které bylo provedeno příliš brzo.

Příprava a provedení ničení a zatarasování je technickou záležitostí a přísluší zpravidla ženijní jednotce, kdežto rozhodnutí o ničení či zatarasování v pravý čas je povahy taktické, a proto přísluší vševojskovému veliteli.

Tato činnost vševojskových velitelů je v soudobých bojových podmínkách ve srovnání s minulými válkami značně složitější. Nynější podmínky, které se vyznačují vysokým tempem průběhu operace, velkým rozmachem operace, širokými a hlubokými pásmy obrany, vedou i k podstatnému zvýšení počtů objektů a prostorů, určených k zatarasování a ničení, přičemž se značně zkrátí doba, kterou má vševojskový velitel pro vydání rozkazu k ničení či zatarasování těchto objektů nebo prostorů.

Vševojskový velitel oprávněný k vydání rozkazu pro zatarasování nebo ničení bude nucen často za velmi složité situace rozhodnout, zda je důležitější, aby objekt zůstal použitelný pro vlastní jednotky do posledního okamžiku, čímž může vyvstat riziko, že se ho zmocní nepřítel, či zda je nutno most zničit i za cenu, že tím budou vlastní jednotky odříznuty. K takovým situacím může dojít zvláště při velkých výsadekových operacích.

Zásady velení destrukčním a zatarasovacím skupinám jsou v podstatě uvedeny v předpise Oper-1-5, kde jsou jasně stanoveny povinnosti vševojskových funkcionářů zabezpečujících velení těmito skupinám.

Ve svém článku chci na podkladě zkušeností, které byly získány při cvičeních, osvětlit a prohloubit některé zásady uvedené ve výše citovaném předpise.

K úspěšnému velení destrukčním a zatarasovacím skupinám jsou vytvářeny podmínky

- správným rozdělením objektů a prostorů určených k zatarasování a ničení na příslušné kategorie,

- rozdělením kompetenční pravomoci mezi ty vševojskové velitele, kteří jsou k vydání rozkazu pro ničení nebo zatarasení kompetentní,
- organizací správného a neselhávajícího systému spojení,
- správným využitím všech možností destrukčních a zatarasovacích skupin.

I. Možné způsoby zjednodušení velení destrukčním a zatarasovacím skupinám a zabezpečení velení při mimořádných případech

Způsob vedení soudobých operací se bude vyznačovat vysokou manévrovostí, zasazováním velkých tankových a mechanisovaných skupení s možnostmi provádět bojovou činnost za velkého tempa do značných hloubek v nejkratším čase a prováděním velkých výsadkových operací.

Z tohoto důvodu bude i systém zátarasů nutně měnit svůj charakter, přičemž se od statických zátarasů bude přecházet stále více a více k zřizování systému zátarasů manévrem a tím bude umožněno použít zatarasovacího materiálu v těch prostorech, kde je to žádoucí.

Od předem zřízených zátarasů, jejichž předběžné zřízení ani často rychle se měnící situace neumožní, se bude přecházet stále více k formám, kdy systém zátarasů bude vytvářen až podle vývoje situace.

Tyto změny, které nezbytně ovlivní vytváření systému zátarasů, ovlivní bezpodmínečně i způsob aktivace zřízených zátarasů a velení těm destrukčním a zatarasovacím jednotkám, které aktivaci systému zátarasů budou provádět.

S ohledem na soudobé bojové podmínky je proto nutno pohlížet na systém zabezpečující aktivaci zátarasů, složený pouze z jednotlivých roznětových hlídek, jako na systém již málo vhodný, poněvadž se vyznačuje přílišnou složitostí a velkou těžkopádností, která má za následek velkou potřebu sil a spojovacích prostředků.

Mimo to tento systém roznětových hlídek, rozptýlených na příliš velkém prostoru, ztěžuje možnost velet jim, je poměrně nepřehledný, systém spojení s nimi může být snadno narušen, přičemž je značně ztíženo i soustředění těchto sil, když splnily úkol, i jejich využití právě na těch směrech, kde se projeví úsilí útočníka.

Proto je zde nutno vytvořit takovou formaci, která by značně zjednodušila systém spojení, stala se vysoce pohyblivou s možnostmi zasazení v krátkém čase na žádoucí směry, měla velké možnosti pro zatarasování silničních směrů, a to s ještě většími hustotami, než tomu bylo dříve. Touto formací, která splňuje výše uvedené požadavky, může být destrukční skupina nebo odřad skládající se z několika skupin působících zpravidla na jednom směru, na kterém jsou provedeny pouze přípravné práce; tato formace umožňuje rychlé zatarasení až v době, kdy k tomu bude vydán rozkaz.

Destrukční skupina nebo odřad může svými zatarasovacími možnostmi nahradit několik roznětových hlídek, takže v podstatě jejich použití sníží i potřebu ženijních sil vyčleňovaných na aktivaci zátarasů ve formě roznětových hlídek.

Tak na příklad, organizovala-li dříve motostřelecká divize až 18 roznětových hlídek v celkové hodnotě do jedné ženijní roty, které mohly provést až 36 zatarasení, pak při organizaci 6 destrukčních skupin v celkové hodnotě do 2 ženijních čet budou moci tyto skupiny zřídit až 120 růz-

ných zátarasů, přičemž na každém směru, na kterém destrukční skupina popř. odřad bude působit, budou zřízeny minimálně 2 zátarasy různého typu.

Rovněž tak se sníží počet spojovacích prostředků a prostředků pro zdvojení velení.

Destrukční odřad nebo skupina organizuje činnost spojenou se zřízením systému zátarasů na daném směru tak, že zatarasení a ničení směru provádí proudovou metodou, tj. že přechází postupně od jednoho místa zatarasení k druhému.

Destrukční skupinu tvoří zpravidla jedno ženíjní družstvo, které si předem upraví úsek, jež bude zatarasovat, aby mohlo zatarasení provést v co nejkratším čase po vydání rozkazu pro zatarasení.

Na směru činnosti provádí se předběžná příprava míst, ve kterých má být provedeno zatarasení popř. ničení tak, že ve vozovce, kde mají být položeny miny, hloubí se lůžka, do kterých se vkládají špalky, aby nedošlo k opětovnému zavalení lůžka při provozu na silnici, na stromy v defilé, kde má být zřízena lesní záseka, připevňují se skobky k připevnění náloží, v soutěskách, kde má být provedeno ničení silničního tělesa skupinami nálevek, zřizují se podkopy, které se vyztužují improvizovanými truhlíky a překrývají poklopy, aby byl umožněn nerušený provoz. Obdobná opatření provádějí se i u objektů, které mají být ničeny.

U těchto objektů umísťují se troubové podkopy hlavně za pobřežními podporami, aby nastalo podstatné zvětšení překážky při ničení objektu.

Obdobně se podél silničního směru připravuje řada nástrah odpalovaných automaticky tím vozidlem, které má být ničeno, dále pak řada fugasů různých typů a podkopů pro uložení časovaných min.

Destrukční skupina je tak plně stále využívána a nejsou ztráceny pracovní výkony, jak tomu bylo u roznětových hlídek, kdy vyčleňováním roznětových hlídek výkonnost jednotky, která tyto hlídky stavěla, neustále klesala.

Destrukční skupina popř. odřad pak postupuje od jednoho místa, na kterém má být provedeno zatarasení nebo ničení, ke druhému, a využívajíc předem připravených prací, provede rychlé zřízení zátarasu.

Tak na příklad zaminování 50 bm komunikace (položení kolem 5 min) může provést až za dvě minuty, lesní záseky v délce do 50 bm do 5 minut, nepočítaje v to dodatečné zaminování.

Rovněž tak skupina nálevek při využití předem zřízených podkopů může být provedena do 10 minut. Délka doby ničení silničních objektů bude záviset na typu objektu, zpravidla však nebude přesahovat 20 minut.

Zatarasovací materiál potřebný pro zatarasení určeného směru vozí s sebou destrukční skupina nebo odřad neustále. Má to velkou přednost v okamžité akceschopnosti i na jiném směru, kde se projeví úsilí útočníka. To umožňuje soustředit co největší počet zatarasovacích jednotek v nejkratším čase na žádaném směru.

Destrukční odřad popř. skupina si veze zatarasovací materiál, který je již předem kompletován do souprav, a to umožňuje rychlé a organizované provedení zatarasení.

Jaké jsou možnosti destrukční skupiny?

Budou ovlivněny hlavně charakterem zátarasů, které mají být na daném směru zřízeny.

Bude-li mít destrukční skupina k dispozici jedno nákladní vozidlo typu V3S, pak může na příklad zřídit až 6 skupin nálevek po 3—4 kusech, zaminovat úsek komunikace v délce 1 km a zřídit až 20 lesních zásek v celkové délce do 1 km a provést ničení až 5 mostních objektů.

Tyto možnosti roznětové hlídky ani zdaleka neměly.

Použití destrukčních skupin, které na jedné straně silně zvětšilo jejich možnosti, na straně druhé pak v podstatě snížilo počet spojovacích prostředků, nutných pro zajištění velení, proti stavu, jaký byl u roznětových hlídek.

Říkáme-li, že u divise může působit až 6 destrukčních skupin (jejich počet bude záviset na šířce fronty a na počtu směrů, které bude nutno přehrazovat), pak pro spojení s nimi by bylo nutno vyčlenit maximálně 6 rádiových stanic s příslušným dosahem. Ve skutečnosti však tento počet bude nižší a bude se pohybovat kolem 4 rádiových stanic, kterými budou vybaveny samostatné destrukční skupiny, zatím co ty skupiny, které budou působit v sestavách vševojskových jednotek a útvarů (u PO, 2. sledů, záloh), budou využívat především spojovacích prostředků těchto jednotek a útvarů.

Zde vidíme praktický kvalitativní skok, nejen pokud jde o vlastní možnosti destrukčních jednotek, ale i pokud jde o velení jim.

Při použití destrukčních odřadů, které se mohou skládat z několika destrukčních skupin, je spojení ještě jednodušší, poněvadž orgán oprávněný k vydání rozkazu k činnosti odřadu zabezpečuje spojení pouze s velitelem odřadu, přičemž spojení s jednotlivými destrukčními skupinami zabezpečuje pak velitel destrukčního odřadu sám.

V rámci motostřelecké divise mohou být organisovány až 3 destrukční odřady, z nichž každý může mít 2—3 destrukční skupiny.

Bylo by však omylem se domnívat, že organisací destrukčních skupin popř. odřadů ztratily roznětové hlídky svůj význam úplně. Budou organisovány vždy v těch případech, kdy budou v pásmu obrany takové objekty, které by se mohly stát cílem činnosti výsadků útočníka. Roznětové hlídky, které budou u takovýchto objektů trvale, budou zpravidla vyčleňovány z destrukčních skupin nebo odřadů, které na daném směru budou působit.

Po splnění svých úkolů se pak budou opět včleňovat do sestavy těchto skupin.

To umožní i rychlou centralisaci zatarasovacích jednotek.

Destrukční odřad bude v závislosti na úkolu zpravidla buď na začátku úseku určeného k zatarasení, nebo u nejdůležitějšího objektu na svém úseku.

Bude-li destrukční odřad působit na směru, kde nebude v průběhu vedení obranného boje předvídáno využití komunikační sítě vlastními vojsky, bude jeho činnost jednoduchá a destrukční odřad bude po obdržení rozkazu k zatarasení směru postupovat plánovitě od jednoho objektu ke druhému. Po splnění úkolu hlásí pouze veliteli, od kterého dostal rozkaz, dosažené výsledky. V takovém případě mu bude velet zpravidla přímo velitel s příslušnou pravomocí.

Bude-li destrukční odřad působit na směru, kde je předvídan manévr druhých sledů nebo záloh, nebo přísuny či odsuny, popř. půjde-li při vedení obranného boje s odchodem o cesty odchodu, pak bude zpravidla pod-

řízení tomu veliteli, který má na daných směrech bezprostřední zájem, jestliže si sám nebude destrukční skupinu nebo odřad organisovat.

Tak může být podřízen buď veliteli předsunutého odřadu nebo zadního voje.

Při činnosti na směrech, na kterých se vlastní aktivní činnost neplánuje, určují se destrukčním skupinám směry činnosti.

Na směrech, kde je plánován manévr, provedení protizteče nebo protiúderu, určují se zpravidla destrukčním skupinám či odřadům čáry, po které má být zatarasení provedeno.

Velitelem destrukčního odřadu bude zpravidla důstojník. To současně zkvalitňuje činnost destrukčního odřadu i v tom případě, jestliže nastala ztráta spojení a velitel odřadu bude nucen na podkladě pokynů předem mu vydaných rozhodnout o provedení ničení nebo zatarasování sám.

Dříve to při organisaci roznětových hlídek byl zpravidla poddůstojník, který měl řešit na podkladě směrnic uvedených v prováděcím plánu ničení tento složitý úkol.

Tím dochází ke kvalitativní změně i na tomto úseku pro případ, kdy velitel destrukčního odřadu nebo skupiny bude muset o provedení ničení či zatarasení rozhodnout sám. Okolnosti, za kterých může vydat sám velitel destrukční skupiny či odřadu nebo velitel roznětové hlídky rozkaz k provedení ničení, jsou, jak již bylo uvedeno, určeny v prováděcích plánech ničení schválených velitelem s příslušnou pravomocí k vydání rozkazu.

Proto, i když spojení s velitelem, který může vydat rozkaz k zatarasení či ničení, je pevné, musí velitel destrukčního odřadu, skupiny nebo roznětové hlídky znát stále situaci v okolí objektu.

Kromě ztráty spojení může nastat v činnosti řízení a velení destrukčním skupinám ještě řada jiných mimořádných případů.

Jako mimořádné případy lze počítat

- předčasné zničení objektu připraveného k ničení letectvem nebo diversními skupinami nepřítele,
- obsazení objektu nebo prostoru určeného k zatarasení či ničení vzdušným výsadkem nepřítele,
- selhání roznětu v okamžiku ničení.

Značná náročnost při řízení činnosti destrukčních jednotek, odřadů nebo roznětových hlídek se projeví při vydávání rozkazů k ničení důležitých přechodů přes důležité přirozené překážky, ku příkladu široké řeky.

Zde bude nutno znát dobře situaci na přepravištích a rozkaz k ničení se bude vydávat tak, aby v případě zničení jednoho mostního přepraviště buď letectvem nebo řízenými střelami nepřítele mohly ty útvary, které dosud neskončily přepravu, využít popř. mostního přepraviště sousedního.

Zvládnutí tohoto mimořádného případu bude zásadně záviset na organisčních schopnostech vševojskového velitele, který bude vydávat rozkaz k ničení těchto objektů, popř. na organisaci součinnosti mezi odpovědnými funkcionáři, byla-li u jednoho objektu pravomoc předána.

K zabezpečení včasného ničení všech objektů přes důležité přirozené překážky vzhledem k tomu, že zpravidla půjde o objekty operačního významu, vysílají si vševojskoví velitelé ze svého štábu jako své zástupce vševojskové důstojníky, kteří musí být opatření spojovacími prostředky, aby mohli udržovat nejen přímé spojení s tím velitelem, který je vyslal, ale popř. i s funkcionáři sousedních objektů. O každé změně situace na

přechodu nebo v jeho blízkosti informují ihned toho velitele, který je vyslal.

Veliteli roznětových hlídek nebo odřadů v takových případech budou zpravidla důstojníci.

Zvláštní pozornost si zasluhuje otázka zabezpečení velení roznětovým hlídkám a destrukčním odřadům u objektů, které se mohou stát cílem vzdušného výsadku nepřítelů.

S tímto případem musí vševojskový velitel předem počítat a předem organisovat taková opatření, která by obsazení objektů zabránila.

Půjde zde hlavně o objekty operačního, popř. i strategického významu.

Proto je třeba, aby právě tyto objekty byly zabezpečeny bojovým zabezpečením s cílem znemožnit jejich obsazení.

Přesto však je nutno, aby vševojskový velitel již předem uvažoval, jestliže by takový případ nastal, zda bude

- možno vydat s ohledem na situaci a možnosti vlastních vojsk rozkaz k předčasnému ničení, než bude objekt nepřitelem obsazen,
- zda bude možno silami a prostředky, které v blízkosti objektů působí, včas zabránit jeho obsazení,
- zda bude možno silami a prostředky vlastních vojsk objekt v krátké době znovu získat.

Jak velická pozornost byla věnována v průběhu druhé světové války obsazování objektů operačního významu přes důležité přirozené překážky, ukazuje řada příkladů.

Tak v r. 1940 se Němcům podařilo při vpádu do Holandska zmocnit se velkých mostů přes řeku Meuse a Rýn, které představují důležité přirozené překážky, a to v Rotterdamu, Mordijku a Dordrechtu, které měly strategický charakter, poněvadž představovaly jedinou cestu, kterou bylo možno obejít opevnění bránící srdce Holandska a dobýt je z jihu.

Rovněž tak při tažení do Belgie se Němcům podařilo s úspěchem zmocnit mostů přes Albertův kanál ve Vroenhonen a Veldwezelt, kudy jediné se mohly jejich divise dostat na druhý břeh kanálu.

Belgické velitelství, které bylo odpovědné za jejich ničení, bylo v kasárnách v Lanaezen. Aby ochromili jeho činnost, vysadili Němci jednotky z kluzáků, které přerušily spojení mezi tímto VS a jednotkami bránícími mosty. Stráže na mostech byly v ranních hodinách překvapeny ve svých úkrytech a pobity. Uvedené mosty měly rovněž strategický význam, poněvadž umožnily Němcům překročit belgické hranice i s jejich opevněními a překážkami.

Obdobné okce organisovali i Američané na sklonku druhé světové války s cílem vytvořit předmostí na Rýně za hlavním opevněním Siegfriedovy linie.

Operace, která měla za úkol zmocnit se mostů přes Rýn, skládala se ze dvou částí. Výsadkovou operací TRH mělo být dobyto životně důležitých mostů přes Mósu, Waal a Horní Rýn u Greve, Nimvég a Arnheimu.

Síly použité k této operaci tvořila 82. a 101. americká výsadková divise, britská 1. výsadková divise a polská 1. padáková brigáda.

Jako rychlá podpora výsadků měla vyrazit ve směru na sever 2. britská armáda z čáry Albertův kanál, Šelda a po přechodu přes mosty postupovat na Zuiderské jezero s úkolem odříznout Němcům v západním Holandsku ústupové cesty. Tato pozemní operace nesla krycí název ZAHRAHA.

Této vzdušné operace se zúčastnilo 20 190 mužů. Poučný je způsob obsazení 2000 m dlouhého železobetonového mostu s pěti oblouky v Nimegách. Pokus zmocnit se tohoto mostu 19. září mechanizovanými jednotkami byl odražen silnou palbou z protitankových kanónů umístěných v domech na přístupech k mostu.

Na druhý den se však pluk 82. výsadkové divise přeplavil přes řeku v útočných člunech protivodně mostu a náhlým přepadem přemohl německé síly držící severní přístupy k mostu. Mezitím se britské pozemní síly zmocnily jižního konce a večer po odstranění min přecházela již mechanizovaná vojska přes most.

Jinak se však vyvíjela situace v prostoru mostu u Arnheimu, kde se sice podařilo 1. britské výsadkové divisi zmocnit se přechodu přes rameno Leek, avšak Němci, kteří zde soustředili hlavní úsilí, dobyli mostu zpět.

Z uvedených historických příkladů vyplývá, že s obdobnou činností útočníka musí vševojskový velitel, který odpovídá za ničení mostu, vždy počítat. Na takové objekty, které mohou být cílem výsadku útočníka, bude rovněž vyslán zplnomocněný vševojskový důstojník, který bude v závislosti na vývoji situace, jestliže bude přerušeno spojení s orgánem odpovědným za ničení, rozhodovat o době ničení v souladu se zámyslem toho velitele, který jej na objekt vyslal.

Další mimořádný případ, který může nastat, je ten, že vlivem činnosti útočníka při jeho přibližování k objektu může dojít k poškození a tím i selhání roznětu po vydání rozkazu.

Jako historický příklad lze opět uvést případ, kdy se americké divise zmocnily z chodu železničního Ludendorffova mostu přes Rýn, kterého se po jeho neúspěšném ničení zmocnila předsunutá jednotka 9. obrněné divise.

Někteří autoři se domnívají, že v chaosu, který byl při ústupu Němců za Rýn, byl most prostě opominut. To by byl hrubý omyl, poněvadž i v tomto případě šlo o most strategického významu, čehož si bylo německé OKW dobře vědomo, jak konečně vyplývá i z krutých opatření proti osobám, které za zničení tohoto mostu odpovídaly.

Eisenhower ve svém hlášení „Report by the supreme commander to the combined chiefs of staffs of the operations in Europe“ (Hlášení hlavního velitele sboru náčelníků štábů spojených vojsk v Evropě) říká:

„V samém rozruchu nad rychlostí spojeneckého náporu se nepříteli nepodařilo dokončit zničení Ludendorffova železničního mostu přes Rýn. Dříve než mohl svůj omyl napravit, zmocnila se malá předsunutá jednotka 9. obrněné divise...“

„...nepřítel se zoufale pokoušel, aby most, na němž dosud závisela bezpečnost předmostí, zničil. Veškeré snahy se minuly s účinkem.“

„Ženisté (americké armády) prováděli nebezpečnou práci spojenou s opravou poškozených částí a vyztužením mostu, aby snesl obrovské namáhání, jemuž byl podroben a které u něho nebylo nikdy zamýšleno. Toto namáhání se nakonec ukázalo pro poškozenou konstrukci přespřílišným a 17. března se střední oblouk (který Němci v poslední minutě po neúspěšném pokuse o zničení dne 7. března poškodili) zhroutil do řeky.“

Je jasné, že most u Remagenu byl připraven k ničení, po vydání rozkazu k zničení došlo však k selhání roznětové sítě, přičemž Němci, kteří

se snažili provést jeho dodatečné zničení, jen částečně poškodili hlavní prvky nosné konstrukce.

Z uvedených příkladů vyplývá, že stažení bojového zajištění, popř. úplný odchod zadního voje nebo i předsunutého odřadu od objektu je možno povolit pouze tehdy, až bylo provedeno úspěšné ničení.

Jednotky tvořící bojové zajištění je třeba vybavit obojživelnými vozidly, aby byl zabezpečen i jejich odchod.

Proto právě u objektů operačního a strategického významu je třeba udržovat nerušené a přímé spojení s tím velitelem, který je za ničení odpověden, je třeba okamžitě mu hlásit všechny mimořádné případy, aby mohla být, jestliže se nepodařilo provést ani dodatečné ničení, provedena účinná opatření k zajištění ničení objektu.

Zajištění objektů operačního a strategického významu přes důležité přirozené překážky nebude zpravidla činit potíže, poněvadž právě o tyto překážky se budou opírat obranná postavení nebo pásma a na přístupech k takovým objektům budou budována hluboce členěná předmostí.

Rovněž tak i otázka dodatečného ničení nebude v soudobých bojových podmínkách za použití atomových zbraní činit zvlášť veliké potíže.

Velmi důležitým činitelem při řešení otázek zabezpečujících úspěšné velení destrukčním a zatarasovacím jednotkám je i organisace takových opatření, která by zabránila možnosti vydání klamného rozkazu k ničení nepřítelem, což by nepříznivě mohlo ovlivnit činnost vlastních vojsk.

U objektů operačního a strategického významu, kde ve většině případů bude jako zástupce velitele s pravomocí k vydání rozkazu k ničení zplnomocněný důstojník, je organisace těchto opatření usnadněna tím, že k těmto objektům bude zpravidla přímé spojení, takže zplnomocněný důstojník, který rozkaz přebírá, může si jej okamžitě zpětně ověřit.

U objektů operačního a strategického významu bude nutno pro každý signál, na který má být ničení provedeno, volit i heslo, kterým bude zabezpečeno správné předání i příjem rozkazu k ničení.

I destrukční skupiny a odřady budou mít možnost ověření vydaného rozkazu.

Samostatné destrukční skupiny nebo odřady budou mít zpravidla pokud možno přímé spojení. Ostatní, které budou působit v sestavách předsunutých odřadů nebo zadních vojů, budou mít opět přímé spojení s těmito veliteli.

Přímost spojení dává možnost rychlého vydání rozkazu k ničení a jeho ověření, přičemž i rozsah signálů se snižuje na minimum (do 6—12). Tyto možnosti roznětové hlídky s ohledem na své rozptýlení a vybavení spojovacími prostředky neměly a vznikalo proto i nebezpečí pozdního vydání rozkazu.

Přímé spojení rovněž ztěžuje zkomolení vydaného rozkazu, které může nastat při jeho předávání přes různé mezistupně.

Z toho vyplývají další přednosti destrukčních skupin a odřadů, pokud jde o zjednodušení velení a zabránění, aby nepřítel nemohl vydávat rozkazy falešné.

Úspěšný způsob velení destrukčním a zatarasovacím jednotkám ovlivní i řada dalších organizačních opatření, která, bude-li jich odpovědně využíváno, podstatně zjednoduší způsoby velení jednotkám provádějícím aktivaci zátarasů.

II. Rozdělení objektů podle významu

Podle významu nebo vlivu, který může mít objekt nebo prostor na průběh bojové činnosti, dělí se objekty a prostory na objekty a prostory taktického, operačního a strategického významu, čili na objekty a prostory třetí, druhé a první kategorie.

Toto rozdělení objektů a prostoru určuje současně, který velitel bude mít pravomoc vydat rozkaz k jejich zatarasení nebo ničení.

Vševojskový velitel setká se zpravidla s objekty taktického a operačního významu.

Objekt nebo prostor operačního významu může ovlivnit průběh operace jak časově, tak i prostorově. Proto objekty nebo prostory, které mají operační význam, mohou být ničeny nebo zataraseny pouze na rozkaz hlavního velitelství nebo velitele armády, která působí na území, na kterém zatarasovaný objekt nebo prostor je.

Ostatní objekty a prostory, které nemají operační nebo dokonce strategický význam a které mohou ovlivnit bojovou činnost pouze v omezené míře, jsou objekty a prostory taktického významu, k jejichž zatarasení nebo ničení může dát rozkaz buď velitel svazku nebo útvaru, působícího v daném pásmu nebo úseku.

Do které kategorie má být určitý objekt zařazen, určují velitelství s příslušnou pravomocí. Tak hlavní velitelství určuje a vyhrazuje pouze objekty operačního a strategického významu. V některých případech může v prostoru své činnosti určit i velitel armády, který objekt je třeba pokládat za operační. Při určování kategorie objektu je nutno současně uvádět, komu je objekt nebo prostor vyhrazen a kdo vydá rozkaz k jeho ničení nebo zatarasení.

Které objekty taktického významu je třeba ničit, určuje zpravidla velitel divise.

Při vyhrazování objektů je třeba vycházet i z možnosti zabezpečení velení a proniknutí rozkazu k provedení ničení nebo aktivování zatarasu k roznětové hlídce. Proto je třeba dbát, aby hlavně mezi objekty operačního a strategického významu bylo zařazeno objektů a prostorů co nejméně, přičemž hlavním určujícím činitelem bude zámysl příslušného velitelského stupně.

Toto rozdělení objektů a prostorů na kategorie zabezpečuje, že se vševojskoví velitelé na všech stupních budou zabývat vydáváním rozkazů pro ničení nebo zatarasování pouze takových objektů a prostorů, které budou mít podstatný význam pro vedení bojové činnosti na daném stupni. Toto rozdělení současně sníží počty objektů pro každý velitelský stupeň, takže vydávání rozkazů k jejich ničení nebo zatarasení nebude činit žádných potíží.

Jak již bylo dříve uvedeno, je třeba, má-li být ničení nebo zatarasení účinné, aby byl rozkaz k provedení vydán za taktické situace nejvýhodnější pro obránce a nejnevýhodnější pro útočníka.

V nynějších bojových podmínkách může však dojít s ohledem na složitost situace zvláště u vyšších velitelů k opožděnému vydání rozkazu. Aby tomu bylo zabráněno, je třeba provést širokou decentralisaci pravomoci. Tak mohou velitelé na podkladě dané situace propůjčit pravomoc k vydání rozkazu k ničení nebo zatarasení vševojskovému veliteli o jeden stupeň

nižšímu nebo mohou z vlastního štábu zplnomocnit důstojníka vybaveného příslušnou pravomocí.

Velitel armády může pověřit vydáním rozkazu k ničení velitele divise, velitel divise velitele pluku a ve výjimečných případech, jde-li o menší objekt nebo prostor taktického významu, i velitele praporu, nebo dokonce až i velitele rotu nebo čety, která samostatně brání určitý úsek obrany.

Ve výjimečných případech, hrozí-li nebezpečí, že nepřítel objekt obsadí, může vydat rozkaz k ničení i velitel roznětové hlídky, jestliže jsou splněny podmínky uvedené nařízením v prováděcím plánu ničení, který byl vydán vševojskovým velitelem.

Takovými způsoby je zabezpečeno, že rozkaz k provedení ničení či zatarasení daného objektu nebo prostoru bude nejen vydán včas, ale i za odpovídající taktické situace.

Pravomoc k vydání rozkazu k provedení ničení nebo zatarasení bude ovlivněna i místem objektu či prostoru v celkovém systému obrany.

III. Vliv místa objektu popř. prostoru v celkovém systému obrany na kompetenční pravomoc vydat rozkaz k zatarasení nebo ničení

Pro objekty a prostory, které jsou v prvním pásmu obrany nebo před ním, je pravomoc k vydání rozkazu k jejich ničení nebo zatarasení, pokud nejde o objekty operačního významu, dána jednoznačně.

Objekty a prostory v zabezpečovacím pásmu mohou být za zvláštních okolností (směry aktivní činnosti) v souladu se zámyslem vedení obranného boje ničeny a zataraseny na rozkaz příslušného velitele divise, která brání první pásmo obrany. Zpravidla bude však pravomoc přenášena na podřízené velitele útvarů v jejich úsecích.

Na směrech činnosti předstunutých odřadů bude téměř vždy pravomoc k vydání rozkazu k ničení přenesena na velitele předstunutého odřadu, který působí v zabezpečovacím pásmu.

V prvním pásmu obrany budou rozkazy k ničení a zatarasení vydávat zpravidla velitelé pluků ve svých úsecích nebo velitel divise u objektů a prostorů, na kterých má divise zájem, popř. u objektů a prostorů, které leží za úseky obrany druhosledového pluku. Rozkaz k zatarasení a ničení mohou vydat i velitelé praporů nebo rot i čet, a to zvláště tehdy, jsou-li na samostatném směru, jak tomu bude velmi často právě při obraně na široké frontě.

Obdobně tomu bude i v prostoru před druhým pásmem obrany a v jeho hloubce.

Zde při vydávání rozkazu k zatarasení nebo ničení může dojít ke dvěma eventualitám. Buď divise, která je na druhém pásmu obrany, je určena k obsazení a udržení tohoto pásma, nebo se počítá s její účastí při provedení armádního protiúderu.

V prvním případě budou rozkazy pro zatarasení a ničení vydávány obdobně jako na prvním pásmu obrany, mimo ty objekty a prostory, na kterých má zájem armáda.

Při druhé variantě, kdy použití divise druhého sledu bude předvídáno k provedení armádního protiúderu, bude pro ničení a zatarasování objektů před druhým pásmem obrany a v jeho hloubce vydávat rozkaz zpravidla velitel armády.

Z toho vyplývá, že při druhé variantě je třeba se omezit na objekty a prostory skutečně závažné. Přitom pro tuto variantu bude nejvýhodnější organisovat zatarasování a ničení na směrech tak, jak je provádějí destrukční skupiny a oddáry, popř. provést koncentraci zátarasů do uzlů zátarasů, což současně nejlépe vyhovuje nejen zjednodušení velení, ale i usnadní potřebné manévry při vedení obranného boje.

Vydávání rozkazů k zatarasování a ničení před armádním pásmem obrany a v jeho hloubce bude zpravidla záležitostí pouze velitele armády se zřetelem k tomu, že zde budou zpravidla svazky určené k provedení armádního protiúderu.

Proto i zde musí být systém zatarasování a ničení a organisace jeho provedení co nejjednodušší, aby nejenom byla zabezpečena jednoduchost velení destrukčním a zatarasovacím skupinám, ale aby tento systém vyhovoval jak provádění manévrů, tak i v případě potřeby vedení účinného obranného boje. Proto právě zde budou zátarasy koncentrovány hlavně do uzlů zátarasů.

Toto rozdělení objektů a prostorů s ohledem na jejich umístění v celkovém systému obrany rovněž do značné míry ulehčuje vydávání rozkazů pro zatarasování a ničení, poněvadž přesně stanoví pravomoc k vydání rozkazu k zatarasování a ničení s ohledem na prostor.

Způsob velení destrukčním a zatarasovacím skupinám ve výše uvedeném rozsahu bude uskutečňován hlavně tehdy, bude-li dostatek času a prostředků.

Další důležitou podmínkou úspěšného velení při zřizování systému zatarasování a ničení je, aby bylo za všech okolností a situací zabezpečeno včasné předání rozkazu k provedení zatarasování a ničení.

IV. Zabezpečení včasného předání rozkazu k provedení zatarasování a ničení

Zabezpečení včasného a nerušeného předání rozkazu vševojskovým velitelem výkonnému orgánu musí být prvořadou povinností všech velitelů s příslušnou pravomocí. Zkušenosti z druhé světové války na řadě příkladů názorně ukázaly, že spojení mezi velitelem s pravomocí k vydání rozkazu k zatarasování a ničení a mezi výkonným orgánem musí být, má-li být neselehávající, pokud možno nejen zdvojeno, ale v mnohých případech i ztrojeno s ohledem na význam daného objektu nebo prostoru.

Základní spojovací prostředek mezi velitelem oprávněným vydat rozkaz k ničení nebo zatarasování a mezi destrukčními či zatarasovacími skupinami představuje rádio. S ohledem na možnost rušení rádiového spojení je nutno, aby s objekty operačního významu bylo spojení pokud možno nejméně ztrojeno, u objektů taktického významu postačí, aby spojení bylo zdvojeno.

Ztrojení spojení se provádí, jsou-li k tomu vytvořeny podmínky, pomocí spojení linkového a pomocí spojek. Zdvojení spojení provádí se pomocí spojení linkového.

Využívání spojení linkového v podmínkách oboustranného použití atomových zbraní bude sice problematické, avšak budou-li podmínky pro využití tohoto pojítka příznivé, je nutno ho využívat.

Za vytváření spolehlivé spojovací sítě s destrukčními a zatarasovacími jednotkami odpovídá příslušnému vševojskovému veliteli jeho náčelník

spojení, který současně odpovídá i za vybavení těchto jednotek takovými spojovacími prostředky, které by zabezpečovaly bezpečné spojení.

Zkušenosti ukázaly, že při organizaci spojení s destrukčními a zatarasovacími jednotkami, mají-li včas a správně plnit svoji funkci, půjde spojení hlavně po linii vševojskových velitelů, se kterými budou tyto jednotky plnit úkoly v těsné součinnosti, nebo může být pro zvláště důležité objekty zřízena i samostatná spojovací síť, do které má právo vstupovat mimo velitele i náčelník štábu a ženijní náčelník. Od stanic přebírajících rozkaz k ničení bude pak nutno péči příslušných vševojskových velitelů organisovat síť spojek k těm rozvětlovým hlídkám nebo destrukčním skupinám, v jejichž prospěch stanice pracuje.

Každý vševojskový velitel, má-li vydávat rozkazy k ničení jednotlivých objektů s přehledem, musí mít ve své pracovní mapě zakresleny objekty, k jejichž ničení je oprávněn vydat rozkaz.

Dále ve své pracovní mapě musí mít tabulku se signály, na které bude ničení provedeno.

Vedle organizace linkového spojení odpovídá náčelník spojení vševojskovému veliteli i za organizaci spojení s destrukčními a zatarasovacími jednotkami pomocí spojek.

Zabezpečení spojení pomocí spojek provádí se jak u objektů operačního a strategického významu, tak i u objektů významu taktického.

Přímé spojení mezi velitelem s příslušnou pravomocí k vydání rozkazu a mezi výkonným orgánem nebude vždy možné s ohledem na účelnost využití spojovacích prostředků. Proto pro skupinu několika objektů bude nutno organisovat uzel spojení, který by zabezpečoval rychlé předávání rozkazu výkonným orgánům, a to jak po hlavních, tak i po záložních spojovacích prostředcích.

Každý náčelník spojení, který plánuje spojení s destrukčními a zatarasovacími jednotkami, musí dbát, aby spojení bylo co nejjednodušší a pokud možno i neselhávající.

Jednoduchost spojení musí mít na zřeteli i náčelník operačního oddělení při roztržidění objektů podle doby ničení.

Výše uvedený způsob zabezpečení včasného předání rozkazu k provedení zatarasení a ničení bude zpravidla uplatňován za příznivých podmínek, kdy bude na delší dobu stabilisována fronta.

V. Roztržidění objektů a prostorů podle doby ničení a zatarasení

S ohledem na zámysl vedení obranného boje lze objekty a prostory, které mají být ničeny a zataraseny, rozdělit do tří skupin.

Jsou to objekty a prostory, které lze ničit a zatarasit předem. Jde o takové objekty a prostory, které neslouží vlastním jednotkám k provádění manévru nebo přísunu a odsunu a ani se jejich použití pro tyto účely nepředvídá, avšak útočník by jich mohl pro provedení vlastního zámyslu použít.

S takovými objekty a prostory bude nutno počítat hlavně při vedení obranné operace na široké frontě.

Vhodnost těchto objektů a prostorů pro ničení a zatarasení předem musí být posouzena z taktického hlediska všemi příslušníky štábu, kteří mohou mít na těchto objektech nebo prostorech zájem. Ničení a zatarasování těchto objektů a prostorů provádí se v nařízeném čase, zpravidla

bez bezprostředního dotyku s útočníkem a bez časové tísně, v údobí, kdy je útočník od těchto objektů nebo prostorů značně vzdálen. Ostatní objekty, které leží na přísunových a odsunových cestách a na cestách určených pro manévr, lze rozdělit na další dvě skupiny, a to na

- objekty a prostory, jejichž ničení a zatarasení bude provedeno bezprostředně na rozkaz příslušného vševojskového velitele oprávněného k vydání takového rozkazu a
- objekty a prostory vyhrazené, u kterých byla pravomoc k vydání rozkazu k ničení nebo zatarasení předána, avšak za jejichž ničení či zatarasení dotčený vševojskový velitel rovněž nese plnou odpovědnost.

Objekty a prostory, jejichž ničení nebo zatarasení provádí se bezprostředně na rozkaz příslušného vševojskového velitele, jsou objekty a prostory, které leží na přísunových a odsunových cestách, na cestách pro manévr druhých sledů a záloh. Jsou to takové objekty a prostory, které se ničí co nejpozději, a to většinou v údobí bezprostředního přibližování útočníka k nim.

Objekty a prostory vyhrazené jsou takové objekty a prostory, přes které se pohybují předsunuté odřady nebo přes které procházejí zadní voje odcházejících jednotek a útvarů při vedení obranného boje s odchodem.

Pravomoc k ničení nebo zatarasení takového objektu či prostoru může vševojskový velitel s příslušnou pravomocí přenést na velitele odcházejícího útvaru zadního voje nebo předsunutého odřadu. Ti pak příslušnému vševojskovému veliteli bezprostředně odpovídají za to, že objekty nebo prostory na cestách odchodu budou v plném plánovaném rozsahu zataraseny či ničeny.

Ničení a zatarasení těchto objektů či prostorů bude téměř vždy prováděno v bezprostředním dotyku s nepřítelem a za časové tísně.

U objektů a prostorů, k jejichž ničení a zatarasení může vydat rozkaz pouze vševojskový velitel, a dále u objektů vyhrazených organizuje se v závislosti na jejich charakteru vždy bojové zajištění motostřeleckými jednotkami, aby se nepřítel nezmocnil objektu nebo prostoru dříve, než bude provedeno jeho ničení či zatarasení.

Ničení nebo zatarasení provádí se zpravidla po stažení bojového zajištění. K objektům vyhrazeným vysílá si příslušný velitel zadního voje nebo předsunutého odřadu svého zástupce. Ten má k dispozici tabulku přepravy, podle které kontroluje, zda přešly již všechny jednotky, které měly přes objekt nebo prostor přejít. Po přechodu všech odcházejících jednotek a po stažení bojového zajištění, provádí se ničení objektu nebo zatarasení prostoru.

Toto rozdělení objektů a prostorů, pokud jde o dobu jejich ničení nebo zatarasení, musí být schváleno nadřízeným vševojskovým velitelem.

VI. Způsoby zabezpečení spojení

Jestliže by mělo být organizováno spojení ke každému objektu nebo do každého prostoru, nebylo by nikdy dost vhodných spojovacích prostředků. Proto je třeba v místech nejdůležitějších objektů nebo prostorů organizovat uzly spojení, ze kterých by bylo zabezpečeno spojení k objektům méně důležitým.

Při organisaci spojení s destrukčními jednotkami je nutno zásadně využívat spojovacích uzlů vševojskových útvarů a jednotek.

Zkušenosti ze cvičení s vojsky ukázaly, že spojení z uzlů může být organisováno zpravidla dvěma způsoby, a to podél fronty a kolmo k frontě.

Spojení podél fronty bude organisováno téměř vždy, jestliže bude skupina objektů nebo prostorů rozmístěna na stejné rokadní silnici.

Spojení kolmo k frontě bude naopak organisováno tehdy, jestliže objekty a prostory budou umístěny v blízkosti sebe na téže ose vedoucí kolmo k frontě.

Tyto způsoby organisace spojení jsou výhodné i z toho důvodu, že značně zjednodušují a usnadňují činnost spojek.

Hloubka nebo šířka úseku, na kterém je jeden spojovací uzel pro spojení s destrukčními či zatarasovacími jednotkami, může být až 10 km.

Šířku nebo hloubku ovlivní však i technické možnosti spojovacích prostředků. Organisace spojení do uzlů bude vhodná hlavně pro objekty taktického významu, kde vzdálenosti mezi spojovacími uzly a velitelem oprávněným k vydání rozkazu k ničení nebo zatarasení nejsou příliš velké.

Takovým způsobem bude možno využít v systému spojení se zatarasovacími a destrukčními jednotkami i spojovacích prostředků méně výkonných, aniž byla narušena zásada rychlého a nerušeného spojení při jeho zdvojení i ztrojení.

VII. Zplnomocněný důstojník

Velká pozornost při zabezpečení spojení musí být věnována objektům operačního a strategického významu. Tyto objekty budou zpravidla značně vzdáleny od velitele, který bude oprávněn vydat rozkaz k jejich zatarasení nebo ničení. Proto, aby mohl být vydán včas rozkaz k jejich zatarasení nebo ničení, a to za nejprůzračnější taktické situace, vysílá si k těmto objektům vševojskový velitel ze svého štábu svého zástupce, tzv. zplnomocněného důstojníka, který má mít se svým velitelem pokud možno přímé rádiové spojení. Nutnost přímého spojení není zásadní, poněvadž zplnomocněný důstojník je vyslán právě tehdy, jestliže se vyskytnou objekty operačního významu, těžko ovladatelné, ze stanovíště velitele spojovacími prostředky.

Zplnomocněným důstojníkem bývá vždy vševojskový důstojník, který je oprávněn vydat technickému veliteli objektu pro ničení v příznivé taktické situaci rozkaz k provedení ničení nebo zatarasení.

Při příchodu k objektu operačního nebo strategického významu informuje se zplnomocněný důstojník u technického velitele objektu o současné situaci a o připravenosti objektu k ničení a sám jej seznámí se směrnicí vševojskového velitele, za jaké situace má být objekt ničen.

U objektu, ke kterému byl vyslán, zůstává trvale a podle směrnic, které dostal od vševojskového velitele, a podle situace určí přesný okamžik k provedení ničení. Zplnomocněný důstojník jako zástupce velitele s příslušnou pravomocí k vydání rozkazu k ničení je oprávněn organisovat i bojové zajištění objektu, ke kterému byl vyslán.

Byl-li vyslán k takovému objektu, při jehož ničení může vzniknout řada dalších ničivých účinků, jako kupř. při ničení údolních přehrad, kdy může ničením vodního díla vzniknout pro bránící se vojska nepříznivá přívalová

vlna, musí být o těchto účincích předem informován, poněvadž i ty mohou do značné míry ovlivnit dobu nejvýhodnější pro ničení.

Zplnomocněný důstojník je dále povinen pravidelně informovat toho vševojskového velitele, který jej k objektu vyslal, o situaci v okolí objektu.

Z á v ě ř

Velení destrukčním a zatarasovacím skupinám prováděné zavčas a pružně může ve značné míře přispět k úspěšnému vedení obranného boje. Ničení objektů a zatarasování prostorů je vždy přímo závislé na taktické situaci, a nařizuje je proto výhradně příslušný vševojskový velitel.

Ženíjní jednotky odpovídají pouze za přípravu a provedení ničení. Při organizaci velení destrukčním a zatarasovacím skupinám musí být vždy pamatováno na nepředvídané nahodilosti a na opatření, jak tyto nepředvídané nahodilosti odstranit.

Všechny jednotky pověřené přípravou a provedením zatarasování a ničení musí vždy vědět, jak, kdy a co mají dělat, od koho dostanou rozkazy a jak mají jednat v případě krajní nouze.

Budou-li při organizaci velení destrukčním a zatarasovacím skupinám tyto okolnosti vzaty vždy v úvahu, lze očekávat, že velení bude úspěšné. To se bezpodmínečně projeví i na úspěšném vedení obranného boje.

Prameny:

- Oper-1-5,
- zkušenosti ze cvičení.